

Тѣй смѣли бѣха еволюциониститѣ, тѣй дрѣзко се обявиха тѣ противъ революционеритѣ, защото бѣха подѣ закрила. „Нещемъ пламъци отъ суха слама, които слѣдъ единъ часъ да изгаснятъ веднажъ за всѣгда; обичаме, напротивъ, да подклаждаме тихиятъ огнь, който има нѣкоя трайность.“¹⁾

Очевидно, еволюциониститѣ излизаха съ открити карти и не скриваха враждата си противъ „викътъ“ на „пламеннитѣ патриоти“, които си правятъ удоволствие да играятъ на „слама“, вмѣсто съ „тихъ огнь“.

Но сжщо така очевидно бѣ, че мирното разрѣшение на българския политически въпросъ, проповѣдвано отъ еволюциониститѣ, вървѣше тѣкмо по желанието на богатата класа, на чорбаджиитѣ, които, както казахме, не губѣха нищо подѣ широкото дѣрво на султанизма. Животътъ на всѣка осигурена общественна класа рѣшително отрицава революцията. Умътъ на такава класа е въ слабостъ да разбере, че прогресътъ, надъ който тя сладко почива, се извършва всѣкиминутно съ кризи и че всѣка еволюция е ричагъ за бждаща революция; че онова, което е било вчера, днесъ не е, че даже въ природното царство ние не познаваме постоянни форми, освѣнъ прѣходни — плодъ на еволюция и на революция. Като гранка отъ чорбаджийската класа, еволюциониститѣ бѣха убѣдени въ врѣдността отъ революцията, затова ѣ се противопоставиха.

Борбата бѣше неизбежна; революционеритѣ взеха мѣрки: тѣ вписаха въ програмата на българския революционенъ комитетъ отъ 1. августъ 1870. година нѣколко реда, които подпалиха още повече огньтъ и накараха еволюциониститѣ да излѣзатъ изъ кожата си: „ние причисляваме нашитѣ чорбаджии въ числото на нашитѣ врагове и ще да ги прѣслѣдваме на сѣкждѣ и всѣкога.“²⁾

¹⁾ в. Вѣкъ, 1874. година.

²⁾ в. Свобода, 1870. бр. 46. отъ 14. окт.